

Justitiedepartementet
Regeringskansliet
Ju.16@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet SOU 2016:71 - Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten

Umeå universitet har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten. Universitetet lämnar härmed sitt yttrande.

Sammanfattning

Utredningen lägger fram förslag som rör förutsättningarna och formerna för omval. Dessa förslag har vi inga invändningar emot. Däremot är vi försiktigt kritiska till utredningens förslag på tillhandahållandet av valsedlar i anslutning till ett röstmottagningsställe. Det gäller främst den potentiella möjligheten att manipulera valsedlar innanför valskärmen, ökad valadministration och risken för köbildning.

Förstärkt skydd för valhemligheten

Överlag är utredningens förslag om att valsedlarna ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmarna en tydlig förbättring jämfört med nuvarande ordning. Förslaget styrka är främst att det endast innebär en mindre förändring av nuvarande valförfarande (dvs. där valsedlarna finns i anslutning till ett röstmottagningsställe, men utanför valskärmarna). Det nuvarande systemet har dock fördelen att manipulation genom att byta ut eller att på andra sätt manipulera valsedlar försvåras av att platsen där valsedlarna finns att hämta indirekt övervakas av förbipasserande väljare, valarbetare och röstmottagare. Utredningens förslag öppnar dock upp för möjligheten för att manipulera eller spolia valsedlar, då detta kan göras obemärkt bakom valskärmen. Utredningens förslag (enligt den norska modellen) skulle kräva att valsedlarna kontrolleras efter det att varje väljare har röstat och därmed öka valadministrationen och risken för köbildning.

Ett alternativ för att förbättra och säkerställa valhemligheten är att bibehålla nuvarande valskärmar, men att ändra valsedlarnas utformning. Att detta inte tagits i beaktande i betänkandet är olyckligt. För svenska val skulle s.k. enhetslistor eller gemensamma vallistor (som bland annat finns i Danmark) vara ett bättre alternativ. Med enhetslistor eller gemensamma vallistor menas att samtliga partiers vallistor finns på ett och samma pappersark (valsedel). Väljaren röstar genom att kryssa för ett parti eller kandidat för ett parti. Denna typ av valsedel skulle innebära att befintliga valskärmar fortsättningsvis kan användas och att betydligt färre valsedlar behövs.

Eftersom alternativet att förändra utformningen av valsedlarna inte berörts i betänkandet skulle detta alternativ dock kräva ytterligare utredning.

Yttrandet har utarbetats av docent Johan Hellström vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Samhällsvetenskapliga fakulteten
Ulrika Haake, dekan
Telefon: 090-786 50 00
E-post: ulrika.haake@umu.se
www.umu.se

Yttrande
2017-01-16

Sid 2 (2)

Dnr FS 1.5-1975-16
Ert dnr: Ju2016/07760/L6

Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan Ulrika Haake har, efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson, fattat beslut i ärendet

För Umeå universitet och den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Handwritten signature of Ulrika Haake in black ink.

Ulrika Haake
Dekan

Handwritten signature of Åsa P Isaksson in black ink.

Åsa P Isaksson
Fakultetssamordnare